

UDENRIGSMINISTERIET

Samråd om dansk eksportkontrolpraksis vedr. F-35-kamflyprogrammet

Samrådsspørgsmål P

den 13. september 2024

TALEPUNKT

Tak for ordet og tak til spørgeren for at indkalde til dette samråd.

Jeg har tidligere besvaret flere spørgsmål om dansk eksport til F-35-programmet og våbeneksportkontrol, men gør det naturligvis gerne igen.

Som justitsministeren også var inde på, spørges der konkret til sagsbehandlingen i tre konkrete sager. Svaret på dette følger diverse folketingsbesvarelser om dansk praksis for eksportkontrol i forhold til F-35-programmet. Som svar på dagens samrådsspørgsmål vil jeg derfor kort gøre rede for dansk eksportkontrol vedrørende F-35 og stille skarpt på Udenrigsministeriets rolle i behandlingen af de konkrete sager.

Med fare for at jeg gentager mig selv, vil jeg endnu en gang fremhæve, at skærpelsen af Udenrigsministeriets tilgang til vurderinger i eksportkontROLSager fra den 25. marts 2024 gælder direkte eksport af militært udstyr til Israel samt eksport via et andet land, hvis Israel er kendt slutbruger.

Den skærpede tilgang er kun relevant for udførsler til F-35-programmet – som er i fokus for dette samråd – hvis Israel på ansøgningstidspunktet er angivet som slutbruger af de danske delkomponenter.

Mig bekendt har ingen F-35-partnerlande indstillet levering til det globale F-35-program. Jeg har noteret mig den britiske beslutning om at suspendere visse eksisterende våbeneksporttilladelser til Israel. I den forbindelse er det min forståelse, at den britiske regerings beslutning om suspension ikke berører leveringer til det globale F-35-program, som altså fastholdes.

Når det gælder eksport af danske delkomponenter til F-35-programmet, foregår eksportkontrollen i Danmark ofte med USA som modtager.

Jeg har senest til samråd L den 17. juni forklaret, at der ikke findes en særlig rammevurdering for F-35-programmet, men at eksport til F-35-programmet typisk er omfattet af rammevurderingen for EU-, EFTA- og NATO-landene, da modtagerlandet ofte er USA eller andre nære allierede.

Rammevurderingen har grundlæggende til formål at forenkle sagsbehandlingen i forhold til en kreds af Danmarks nærmeste allierede. Der er tale om lande, der enten er underlagt samme eksportkontrolforpligtelser, eller som vurderes at forfølge samme principielle hensyn som Danmark i deres nationale eksportkontrol og derved vurderes at have evnen til at gennemføre en effektiv eksportkontrol. Det betyder, at Udenrigsministeriet normalt ikke høres af Rigspolitiet ved udførsler til EU-, EFTA- og NATO-lande.

Hvis der er tale om en modtager eller en kendt slutbruger uden for disse landegrupper, eller hvis der er særlige forhold, der tilsiger høring af Udenrigsministeriet, bliver Udenrigsministeriet altid hørt. Som jeg også tidligere har nævnt, høres Udenrigsministeriet aktuelt også af Rigspolitiet vedrørende konkrete ansøgninger om eksport af delkomponenter til F-35-fly fra Danmark.

Høringen sker i lyset af den helt særlige og alvorlige situation i Israel og Palæstina. Formålet er at sikre, at de enkelte udførsler til F-35-programmet er omfattet af rammevurderingen, at rammevurderingen hele tiden er aktuel og dermed, at betingelserne for de enkelte udførsler er opfyldt.

Med den aktuelle høringspraksis har Rigspolitiet hørt Udenrigsministeriet i en række sager vedrørende eksport til det globale F-35-program. Udenrigsministeriet blev også hørt i de tre konkrete sager, der spørges ind til i dag, og som justitsministeren netop har redegjort for.

I to af de konkrete sager var den danske virksomhed underleverandør til F-35-programmet med USA som modtagerland. På tidspunktet for modtagelse af høringen var det ikke kendt, hvilke F-35-brugerlande det færdige produkt med de pågældende delkomponenter eventuelt skulle videresælges til. Derfor blev sagerne behandlet med USA som modtager og med ukendt slutbruger. I disse tilfælde er eventuel senere eksport underlagt amerikansk eksportkontrol.

I den tredje sag var der tale om eksport af udstyr til F-35-fly til et nordeuropæisk land med henblik på videreeksport til USA.

I de tre sager sendte Udenrigsministeriet den 23. februar 2024 og den 14. marts 2024 positive høringssvar på baggrund af en vurdering af, at sagerne var omfattet af den udenrigs- og sikkerhedspolitiske rammevurdering for EU-, EFTA- og NATO-lande. Den 2. maj 2024 blev Udenrigsministeriet genhørt af Rigspolitiet for så vidt angår de to sager, hvor USA var anført som modtagerland. Udenrigsministeriet vurderede, at der ikke var grundlag for en ændret vurdering, fordi modtager fortsat var USA, og slutbruger fortsat var ukendt.

Som justitsministeren også var inde på er der to muligheder, når Rigspolitiet modtager en ansøgning. Enten er slutbrugeren kendt eller ukendt. Og det er almenkendt, at Israel er et F-35-brugerland. Men det betyder ikke, at Udenrigsministeriet i de konkrete sager foretager en vurdering af Israel som potentiel slutbruger. Det er efter regeringens opfattelse ikke påkrævet i henhold til hverken de EU-retlige eller øvrige internationale forpligtelser for eksportkontrol.

USA er omfattet af rammevurderingen og foretager – ligesom Danmark – en konkret individuel vurdering af, hvorvidt man vil tillade eksport af våben til et givent land. Dette gælder også eventuel eksport til Israel. Jeg vil holde mig fra at gå ind i en nærmere sammenligning, men det vurderes, at USA forfølger de samme principielle hensyn og pejlemærker i deres eksportkontrol som os andre. Udenrigsministeriet sikrer løbende, at rammevurderingen er aktuel, og at betingelserne for udførsel til F-35-programmet fortsat er opfyldt.

Afslutningsvist vil jeg igen gerne understrege, at vi fra dansk side har en klar sikkerhedspolitisk interesse i F-35-programmet som helhed. Danmarks deltagelse i programmet – og dermed også vores egen adgang til F-35-fly – er afgørende for vores sikkerhed og forholdet til vores vigtigste allierede, ikke mindst USA. Derfor har vi selv en særlig sikkerhedspolitisk interesse i at deltage i og bidrage til dette samarbejde.

Som jeg også tidligere har understreget, er det vurderingen, at Danmarks tilgang til eksportkontrol, også når det gælder F-35-programmet, er i overensstemmelse med Danmarks EU-retlige og internationale forpligtelser i øvrigt.

Regeringen holder naturligvis nøje øje med udviklingen af konflikten og er i løbende dialog med vores ligesindede lande herom.

Tak for ordet.